

بررسی رابطه والد فرزند با حمایت اجتماعی در نوجوانان

سید محمد رضا کاظمی تربقان^۱

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد تربت جام، تربت جام، ایران.

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه والد فرزند با حمایت اجتماعی در نوجوانان بود. طرح این تحقیق از لحاظ شیوه اجرا جزء تحقیقات توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر تمامی دانش آموزان شاهد ناحیه هفت آموزش و پرورش مشهد مقدس بود که در نیم سال دوم ۹۶-۱۳۹۷ در این مدارس مشغول به تحصیل بودند. نمونه آماری این پژوهش ۲۸۵ نفر بودند که از طریق نمونه گیری در دسترس داوطلبانه و با استفاده از جدول مورگان انتخاب گردیدند. برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه پرسشنامه ارزیابی رابطه والد - فرزند و پرسشنامه حمایت اجتماعی (دوستان - خانواده) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده به وسیله نرم‌افزار آماری SPSS صورت گرفت و نتایج آماری، نتیجه فرضیه‌ها را مشخص کرد. با توجه به تحلیل نتایج آماری رابطه ای بین ارتباط والد فرزند با حمایت اجتماعی دانش آموزان نوجوان شاهد مشاهده شد. (۰/۰۵).

واژه‌های کلیدی: رابطه والد فرزند، حمایت اجتماعی، نوجوانان

مقدمه

خانواده یکی از مهم ترین پایگاه های ایجاد کننده سلامت روحی و روانی فرزندان می باشد در صورتی که والدین ارتباط مثبت و مبتنی بر صمیمیت و محبت داشته باشند، فرزندان آن خانواده با کم ترین آسیب روانی اجتماعی مواجه خواهند شد (جاودان، ۱۳۹۷). روابط والد-فرزندی نه تنها در دوره کودکی حایز اهمیت است، بلکه در دوره بزرگسالی هم روابط بین والدین و فرزندان بسیار مهم است که پژوهش ها تاثیر فراوان آن را بر مسایل متفاوتی اثبات کرده اند. از جمله آنها تأثیر روابط والد-فرزند در روی سلامت روان و پریشانی روان شناختی (میلکی، بریمن و اسکمن^۱، ۲۰۰۸)، حرمت خود و پرخاشگری (پوشیده نامجور و مجیدی، ۱۳۹۷) تأیید شده است. از طرفی اریکسون بیان کرده است که والدین، همسالان و معلمان در توصیف نقش ها اهمیتی اساسی دارند و مفهوم خود در نوجوانی مستلزم رها کردن ادراک آینه ای خویشتن به سوی هویتی مستقل تر و فردی تر است. یعنی خود را مانند انعکاسی از والدین، همسالان یا معلمان دیدن (منصور و دادستان، ۱۳۸۴). به اعتقاد ماتوس و همکاران (۱۹۹۹) روابط نزدیک کودک با والدین وی را قادر می سازد تا در کشف جهان پیرامون به خود اعتماد کند و شرایط مناسب برای نوجوانان را فراهم کند تا راه های متفاوتی برای ارتباط با جهان جستجو کند و در نتیجه به یک احساس قوی از خود برسد (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۲). در همین راستا مرادی و امیری (۱۳۹۶) در پژوهشی نشان دادند بین سبک های فرزندپروری والدین و سبک های هویت نوجوانان رابطه معنی داری وجود دارد. و همچنین سفلائی و ابراهیمی نژاد (۱۳۹۵) دریافتند بین سبک فرزندپروری و سبک هویت جنسی ارتباط وجود دارد. پژوهش واترمن (۱۹۹۲) نشان داده است ارتباط والد فرزند از جمله عواملی می باشد که بر ایجاد یک هویت موفق تاثیر می گذارد (واترمن، ۱۹۹۲). گلاسز نیز معتقد است نوجوان از طریق تعامل و درگیری عاطفی با اطرافیان و به خصوص والدین به توسعه هویت خود می پردازد و تحقیقات نشان داده رفتار والدین در نوع برداشتی که نوجوانان از خود و از والدینشان دارند تاثیر دارد (شفیع آبادی، ۱۳۸۵). اریک اریکسون^۲ (۱۹۶۸) از پیشگامان بحث هویت یابی، هویت را چارچوبی می داند که افراد با بهره گیری از آن، تجارب زندگی خود را معنا، تفسیر می کند و اهداف زندگی خود را تعیین می نماید. به زعم او، دوران نوجوانی زمان ایجاد همین چارچوب است و رشد مفاهیم عاطفی، اجتماعی، ذهنی و اخلاقی از این دوره شدت می گیرد و انتظار می رود فرد تا دوره جوانی به بلوغ لازم برسد و مفهوم «خود» و «دیگری» در سطوح مختلف فردی و اجتماعی شکل گرفته باشد. برزونسکی (۱۹۹۰) صاحب نظر مطرح حوزه هویت، تحقیقات خود را بر مبنای رویکردی شناختی، دنبال کرده است. به زعم وی، هویت همراه و متأثر از جهان اجتماعی تداوم یافته و رشد می کند و سبک هویت عبارت است از این که چگونه افراد به جستجو، پردازش و ارزیابی اطلاعات مربوط به خود می پردازند و از آن استفاده می کنند. به عبارت دیگر هویت، چگونگی تلقی افراد از خود و نیز چگونگی تفسیر افراد از جهان اطرافشان است (برزونسکی^۳، ۱۹۹۰). او با تجدیدنظر در مدل اریکسون و مارسیا، به دلیل توازن بسیار بالای میان وضعیت هویت موفق و دیررس، این دو سبک را در درون سبک هویت اطلاع مدارانه یا اطلاعاتی ادغام کرد. نهایتاً مدل برزونسکی (۱۹۹۹) به سه فرایند و سبک شناختی در جهت گیری های هویتی نظم می بخشد:

یکی از مولفه هایی که امکان دارد با رابطه والد فرزند در ارتباط باشد حمایت اجتماعی است. حمایت اجتماعی از جمله موضوعاتی است که مورد علاقه ی بسیاری از روانشناسان قرار گرفته است. اساس نظری این موضوع دیدگاه جرج کلی (۱۹۰۲) است که بر اهمیت پذیرش اجتماعی یا تأیید اجتماعی تأکید می کند و آن را در چگونگی مثبت یا منفی بودن خود پنداره افراد مؤثر می داند (بیابانگرد، ۱۳۸۲). حمایت اجتماعی عبارت است از ادراک فرد از اینکه مورد توجه و علاقه دیگران است. از دیدگاه آنان فردی ارزشمند است و چنانچه دچار مشکل و ناراحتی شود، افراد مثل دوستان و همکاران به او یاری

^۱. Milkie, Brieman & Schiman

^۲. Erikson

^۳. Berzonsky

خواهند رساند. حمایت اجتماعی به احساس تعلق داشتن، پذیرفته شدن، مورد عشق و محبت قرار گرفتن اطلاق می شود. حمایت اجتماعی برای هر فرد یک ارتباط امن بوجود می آورد که احساس محبت و نزدیکی از ویژگی های اصلی این روابط است (هاوس^۴، ۱۹۸۵، نقل از نبوی و همکاران، ۱۳۸۸). نتایج پژوهش اکبری نژاد و همکارانش (۱۳۸۸) نشان داد بین حمایت اجتماعی والدین و شیوه فرزند پروری مقتدرانه با مقیاس هویت یافته و سلامت روانی فرزندان رابطه وجود دارد. و همچنین نتایج پژوهش نشان می دهد که حمایت اجتماعی والدین از فرزندان و سبک فرزندپروری مقتدرانه در شکل گیری هویت موفق و ارتقای سلامت روانی موثر است. پژوهش ها نشان داده است دریافت حمایت اجتماعی از افراد برای مقابله با رویدادهای استرس زا اهمیت زیادی دارد (لیکی و همکاران، ۲۰۰۹؛ به نقل از سیاح سیاری و همکاران، ۱۳۸۹). بنظر دیماتو (۱۹۹۱) حمایت اجتماعی یاری شدن یا حمایت شدن از افرادی نظیر دوستان، خانواده، همسایه ها و همکاران است که کمک های مادی و یا یادآوری هایی را مبنی بر اینکه شخص یک موجود با ارزش و محترم است شامل می شود. راتوس معتقد است حمایت اجتماعی اثرات نامطلوب فشار روانی را از ۵ طریق تعدیل می کند: توجه عاطفی، یاری رساندن، اطلاعات، ارزیابی، جامعه پذیری (بخشی پور و همکاران، ۱۳۸۴). یافته های کدول و همکاران (۲۰۰۴) حاکی از اینست که بین حمایت پدر و توجه مخصوص از سوی او با مصرف اندک الکل و هویت یافتگی معنادار است.

حال با توجه به اینکه نوجوانان بیشترین ارتباط را با خانواده و والدین دارند و این روابط بر بسیاری از تحولات شخصیتی آنان تاثیر گذار است بنابر این بررسی بین رابطه والد فرزند با سبک های هویت و حمایت اجتماعی در نوجوانان از اهمیت بسزایی برخوردار است و پژوهشگر به بیان این مسئله می پردازد که آیا بین رابطه والد فرزند با حمایت اجتماعی در نوجوانان رابطه وجود دارد؟

روش

روش پژوهش حاضر از نوع پژوهش های توصیفی همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان شاهد ناحیه هفت آموزش و پرورش مشهد مقدس در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ می باشد. نمونه آماری این پژوهش ۲۸۵ نفر می باشد که از طریق نمونه گیری در دسترس داوطلبانه و با استفاده از جدول مورگان انتخاب شده است.

سپس با همکاری و مساعدت آقای دکتر سعادت مند ریاست محترم مدارس شاهد در خراسان رضوی و همکاران ایشان در ناحیه هفت مشهد مقدس به مدارس آن منطقه (شاهد ثار الله، شاهد مهدیزاده نیا، شاهد قفلی، شاهد وصال) مراجعه شد و بعد از هماهنگی با مدیران آن مدارس پرسشنامه در بین دانش آموزان توزیع گردید. پس از تکمیل پرسشنامه ها توسط دانش آموزان، پرسشنامه های تکمیل شده نمره گذاری گردید و پس از اتمام نمره گذاری پرسشنامه ها، داده های به دست آمده از پرسشنامه ها برای تحلیل آماری وارد نرم افزار SPSS گردید.

ابزاری که در پژوهش حاضر به کار رفته اند به شرح ذیل اند:

پرسشنامه ارزیابی رابطه والد - فرزند

(PCRS) توسط مارک آ. فاین، جی. آر. مورلند، و اندرو اسپوویل (۱۹۸۳) ساخته شده است که از ۲۴ گویه تشکیل شده است که به منظور سنجش کیفیت ارتباط والدین و فرزندان بکار می رود. این پرسشنامه دو فرم دارد که یکی برای سنجش رابطه فرزند با مادر و دیگری برای سنجش رابطه فرزند با پدر است. هر دو فرم برای پدر و مادر یکسان است، به جز کلمات «پدر» و «مادر» که قابل تغییر است. بنابراین فقط یک فرم در اینجا آورده شده است. اما در فرم های پدر و مادر عامل های مختلفی وجود دارد. مقیاس رابطه والد - فرزند با ضرایب آلفای ۰/۸۹ تا ۰/۹۴ برای خرده مقیاس های مربوط به پدر و

^۴ House

نیز آلفای کلی ۰/۹۶ و ضرایب آلفای ۰/۶۱ (هماندسازی) تا ۰/۹۴ برای خرده مقیاس های مربوط به مادر نیز آلفای کلی ۰/۹۶ همسانی درونی عالی دارد، این ضرایب آلفا را سازندگان مقیاس با اجرای پرسشنامه بر ۲۴۱ دانشجو به دست آورده اند. در پژوهشی که (منبع داخل فایل) انجام داده است ضرایب پایانی محاسبه شده برای پرسشنامه فرم پدر برابر با ۰/۹۳ و برای فرم مادر ۰/۹۲ بوده است که نشان دهنده ی همسانی درونی خوبی است. سوالات در یک مقیاس ۷ درجه ای (هیچ=۱، خیلی کم=۲، کم=۳، متوسط=۴، زیاد=۵، خیلی زیاد=۶ بسیار زیاد=۷) نمره گزاری می شوند سوالات ۹، ۱۳، ۱۴ به طور معکوس نمره گزاری می شوند

پرسشنامه حمایت اجتماعی (دوستان - خانواده)

این مقیاس حمایت اجتماعی pss-fa با هدف سنجش میزان حمایت اجتماعی از ناحیه خانواده و دوستان توسط مری پروسیدانو و کنیت هلر تهیه شده است. همکاران این نسخه شامل دو پرسشنامه حمایت اجتماعی مقیاس دوستان و پرسشنامه حمایت اجتماعی مقیاس خانواده است. روش نمره گذاری گزینه ای پرسشنامه خانواده عبارت از بله، خیر و نمی دانم است. نمره نمی دانم همیشه برابر با صفر، در سوالات ۳، ۴، ۱۶، ۱۹ و ۲۰ نمره خیر مساوی ۱+ است و برای بقیه سوالات نمره پاسخ بله مساوی ۱+ است. دامنه نمره کل سوالات بین ۰ تا ۲۰ می باشد. نمره بالا به منزله حمایت اجتماعی بیشتر از نظر پاسخ دهندگان است. و همچنین نمره گذاری پرسشنامه دوستان مانند پرسشنامه خانواده می باشد با این تفاوت که سوالات ۲، ۶، ۷، ۱۵، ۱۸، ۲۰ نمره خیر مساوی ۱ می باشد. پرسشنامه حمایت اجتماعی با ضریب آلفای ۰/۹۰ از هماهنگی درونی فوق العاده ای برخوردار است. داده های مبتنی بر اعتبار مبتنی بر ۲۰ سوال اصلی مقیاس ها قبل از تفکیک حمایت خانواده است. آلفای نهایی برای این پرسشنامه بین ۰/۸۸ تا ۰/۹۱ است. این پرسشنامه از روایی همزمان خوبی برخوردار است. نمرات این پرسشنامه با درماندگی روانی و کارآمدی اجتماعی همبستگی دارد. ضرایب همبستگی بین نمرات حاصل از این پرسشنامه با پرسشنامه شخصیت سنج کالیفرنیا و وابستگی بین اشخاص معنی دار بود.

یافته ها

در این بخش پس از پرداختن به مشخصات عمومی پاسخگویان، برای خلاصه کردن داده ها و شناخت بیشتر متغیرهای مورد بررسی یافته های توصیفی مانند میانگین، انحراف معیار و... طی جداولی ارائه می شود.

جدول شماره ۱. آماره های توصیفی متغیرها

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
ارتباط والد-فرزند	۲۸۵	۱۱۹/۴۱	۲۳/۴۱	۴۸	۱۶۳
حمایت اجتماعی	۲۸۵	۱۲/۲۱	۳/۵۱	۱	۲۰

نتایج جدول فوق بیان می دارد که متوسط ارتباط والد-فرزند (۱۱۹/۴۱) و حمایت اجتماعی (۱۲/۲۱) در کل نمونه پژوهش بوده است.

پس از ارائه جداول و نمودارهای توصیفی، در این قسمت با توجه به اطلاعات و داده های به دست آمده از این تحقیق، به بررسی استنباط های آماری و تصمیم گیری در رابطه با فرضیات تحقیق پرداخته می شود. در ابتدا با استفاده از آزمون آماری رگرسیون

به بررسی پیش بینی پذیر بودن متغیر وابسته (حمایت اجتماعی) توسط متغیر مستقل (ارتباط والد فرزندی) می پردازیم و سپس فرضیات تحقیق را مورد بررسی قرار می دهیم. برای انجام رگرسیون، ابتدا مفروضه های مربوط به رگرسیون بررسی شد. نتایج آزمون کالمو گروف اسمیرنف، نمودار مقادیر باقی مانده در برابر مقادیر برازش شده، شاخص تولرانس به ترتیب حاکی از نرمال بودن داده ها، همسانی واریانس های مانده ها و رابطه خطی بین متغیرهای مستقل بود.

جدول شماره ۲. خلاصه تحلیل رگرسیون رابطه والد فرزندی بر حسب حمایت اجتماعی

متغیر ملاکی	مدل	متغیر پیش بینی	R	R ^۲	Adjusted R ^۲	Durbin-Watson
رابطه والد فرزندی	۱	حمایت اجتماعی	۰/۳۷۸	۰/۱۴۳	۰/۱۴۰	۱/۷۴۳

جدول شماره ۲ نشان می دهد که در مدل اول « حمایت اجتماعی » ۰/۱۴۰ درصد از واریانس رابطه والد فرزندی را تبیین می کند. ($R^2 = 0.143$).

جدول شماره ۳. نتایج تحلیل واریانس رابطه والد فرزندی بر حسب متغیر حمایت اجتماعی

مدل	منابع تغییر	SS	df	MS	مقدار F	P
	رگرسیون	۲۲۲۳۳/۷۰۰	۱			
۱	باقی مانده	۱۳۳۴۹۱/۶۰۷	۲۸۳	۲۲۲۳۳/۷۰۰	۷۴/۱۳۵	۰/۰۰۰
	کل	۱۵۵۷۲۵/۳۰۷	۲۸۴	۴۷۱/۷۰۲		

جدول شماره ۳ نتایج تحلیل واریانس رابطه والد فرزندی بر حسب متغیر حمایت اجتماعی نشان می دهد. همانطور که مشاهده می نمایید مجموع مجذورات رگرسیون برای مدل اول برابر ۲۲۲۳۳/۷۰۰ می باشد. سطح معنی داری در مدل از ۰/۰۱ کمتر است و لذا نسبت های واریانس تبیین شده در هر مدل به لحاظ آماری معنی دار است.

جدول شماره ۴. ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش بینی کننده در مدل

مدل	متغیرهای پیش بینی کننده	B	SE	Beta	t	P
-----	-------------------------	---	----	------	---	---

ثابت معادله	۸۸/۶۸۷	۴/۶۵۷	-	۱۹/۰۴۵	۰/۰۰۰
حمایت اجتماعی	۲/۵۱۶	۰/۳۶۷	۰/۳۷۸	۶/۸۶۵	۰/۰۰۰

جدول ۴ ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش‌بینی کننده درمدل مختلف را نشان می‌دهد. ضرایب رگرسیون همان شیب خط (تغییرات متغیر وابسته نسبت به تغییر متغیرمستقل) می‌باشد. ضرایب بتا همان ضرایب رگرسیون هستند که از نمرات استاندارد حاصل شده و واحد آن‌ها انحراف استاندارد است. از آنجاکه خط رگرسیونی نمرات استاندارد از مبدأ می‌گذرد؛ مقادیر ثابت ضرایب استاندارد برابر صفر بوده و بنابراین قید نمی‌شوند. و با توجه به سطح معناداری حمایت اجتماعی پیش‌بینی کنندگی حمایت اجتماعی برای رابطه والد فرزند ی تأیید می‌شود.

جدول شماره ۵. نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین رابطه والد فرزند ی با حمایت اجتماعی

متغیر	حمایت اجتماعی
ضریب همبستگی پیرسون	۰/۳۷۸
رابطه والد فرزند ی	۰/۰۰۰
تعداد آزمودنی	۲۸۵

در جدول فوق ملاحظه می‌شود بین بین رابطه والد فرزند ی با حمایت اجتماعی نوجوان رابطه وجود دارد. ($p < 0/05$). بنابر این نتیجه می‌گیریم این فرضیه تأیید می‌شود.

بحث

پژوهش حاضر جهت پاسخ گویی به این پرسش انجام شد که آیا بین رابطه والد فرزند ی با حمایت اجتماعی در نوجوانان رابطه وجود دارد؟ نتایج نشان داد که بین رابطه والد فرزند ی با حمایت اجتماعی در نوجوانان رابطه وجود دارد. این نتایج با نتایج پژوهش های بایرز و گوسنسز^۵ (۲۰۰۸)، گرین و کمپل^۶ (۲۰۰۰)، برونسکی و فراری (۱۹۹۶)، برونسکی (۲۰۰۰ و ۲۰۰۵) و برونسکی و کاک^۷ (۲۰۰۵) مشابه و همسو می‌باشد. در تبیین نتایج می‌توان بیان کرد که کودک نخستین تجارب اجتماعی خود را در کانون خانواده کسب می‌کند. نحوه برخورد با او، پذیرش، دوست داشتن و مساعدت کودک، وی را برای ایفای نقش های اجتماعی و بر طرف ساختن نیازهایش یاری می‌دهد. ارتباط و پیوند افراد خانواده در سلامت روانی جسمانی شخص تأثیر به سزایی دارد به گونه ای که الگوهای رفتاری و سنی را بنیان نهاده و موجبات امنیت خاطر و بهره گیری از عزت نفس بالا را فراهم می‌آورد. حمایت اجتماعی عبارت است از ادراک فرد از اینکه مورد توجه و علاقه دیگران است. چنانچه دچار مشکل و ناراحتی شود ، افراد مثل دوستان و همکاران به او یاری خواهند رساند. حمایت اجتماعی به احساس تعلق داشتن، پذیرفته

^۵. Beyers & Gossens

^۶. Green & Campbel

^۷. Kuk

شدن، مورد عشق و محبت قرار گرفتن اطلاق می شود. حمایت اجتماعی برای هر فرد یک ارتباط امن بوجود می آورد که احساس محبت و نزدیکی از ویژگی های اصلی این روابط است (هاوس، ۱۹۸۵، نقل از نبوی و همکاران، ۱۳۸۸). از سوی دیگر هورنای عقیده داشت که نیروهای اجتماعی در کودکی، بر رشد شخصیت تاثیر دارند و مهمترین رابطه اجتماعی، ارتباط بین والدین و کودک است (شولتز و شولتز ۱۹۹۸، ترجمه سید محمدی ۱۳۸۳). والدین به عنوان تامین کننده اصلی نیازهای فرد معرفی شده اند زیرا آنها خصوصا مادر منبع اصلی غذا، محبت و ایمنی در طفولیت است (شولتز و شولتز، ۱۹۹۸، ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۳). زمانی که خود نمایان می شود، کودکان نیاز به توجه مثبت را پرورش می دهند. این نیاز همگانی است و شامل پذیرش، محبت و تایید شدن از جانب دیگران و خصوصا از جانب مادر، در مدت کودکی است (شولتز و شولتز ۱۹۹۸، ترجمه سید محمدی ۱۳۸۳). تاثیر حمایت اجتماعی ریشه در تئوری دلبستگی بالبی و راتر دارد که وجود ارتباط میان کودک و اطرافیان وی را در رشد تحولی ضروری می دانند. از جنبه ارتباط حمایت اجتماعی با تئوری دلبستگی می توان گفت که مراقب به عنوان پایگاه امنی است برای نوزاد تا به شیوه ی مؤثری در محیط به کشف و دستکاری بپردازد که در نتیجه آن حسی از شایستگی و موثر بودن را در خود رشد دهد و از این طریق منابع بالقوه فشار را کمتر تهدید کننده تفسیر می کنند و منجر به ایجاد اطمینان و اعتماد در فرد و دیگران می شود (منصور و دادستان، ۱۳۸۴). سیستم های حمایت اجتماعی مطابق با نظر کاپلان (۱۹۹۶)، عبارت است از واگذار کردن بخشی از ضروریات بین فردی به گروهی از افراد که قادرند در مواقع اضطراری حفاظت های عاطفی و منابع حمایتی را برای افراد نیازمند مهیا کنند. و همچنین در سال (۱۹۹۶) کاپلان می گوید: که خانواده به چند راه مختلف به عضو خود خدمت می کند، منبع ایدئولوژی و راهنما و واسطه ای در حل مشکلات، خدمت عملی و راهنمایی صحیح پناهگاهی برای استراحت و رفع خستگی و به عنوان یک گروه کنترل و مرجع خانواده تاریخیچه ای از چگونگی زندگی اعضا و ارتباط متقابل و طریقه متقابل با مشکلات زندگی ابرای اعضای خود تمهید می کند. به عنوان یک حلال مشکل برای تصمیم گیری در شرایط بحرانی کمک می کند و می تواند به عنوان نیروی قدرتمندی برای حمایت در برابر دگرگونی ها عمل نماید سیستم های حمایت اجتماعی در خانه و محل کار، افراد را در مقابله با استرس های محیطی یاری می رسانند و به عنوان سپر عمل می کنند. اعضای خانواده به عنوان مهم ترین منبع حمایت ابزاری به شمار می آیند در حالی که دوستان معمولاً کمتر چنین کمکی را فراهم می کنند. از سوی دیگر حمایت عاطفی هم از طرف اعضا، خانواده و هم دوستان بروز می کند. (روک و ایتارد^۸، ۲۰۰۰). بنابراین می توان نتیجه گرفت بین رابطه والد فرزندی با حمایت اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد.

تقدیر و سپاس

از تمام دانش آموزان عزیزی که در این پژوهش شرکت نموده و با صرف وقت و حوصله، پژوهشگران را یاری کردند، همچنین از آقای دکتر حسن زاده و آقای دکتر سعادت مندو همکاران محترمشان که نهایت همکاری را مبذول داشته و در جهت تحقق این پژوهش تلاش نمودند، نهایت تشکر و قدردانی را داریم.

منابع

۱. اکبری نژاد، هادی؛ نصیرنژاد، فریبا؛ اعتمادی، احمد. (۱۳۸۸). بررسی رابطه حمایت اجتماعی والدین و سبک های فرزندپروری با هویت و سلامت روانی فرزندان، مجله زن و مطالعات خانواده، ۲(۶)، ۲۷-۹.
۲. بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۸۲). روانشناسی نوجوانی، تهران: فرهنگ اسلامی.

^۸. Rook & ITurte

۳. پوشیده نامجور، غلامعلی و مجیدی، سیدعلی. (۱۳۹۷). نقش شبکه های فرزند پروری مادران در تبیین رفتارهای پرخاشگرانه کودکان، ششمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران
 ۴. جاودان، موسی. (۱۳۹۷). نقش الگوهای ارتباطی خانواده در بروز رفتارهای جامعه ستیزانه و آسیب های روانی- اجتماعی فرزندان، ششمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران.
 ۵. سفلائی شهربابک، فریده و ابراهیمی نژاد، مهدی. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین سبک فرزندپروری مقتدرانه با هویت جنسی نوجوانان شهرستان شهربابک، سومین کنفرانس جهانی روانشناسی و علوم تربیتی، حقوق و علوم اجتماعی در آغاز هزاره سوم.
 ۶. سیاح سیاری، نیمتاج؛ حسین شاهی، حمیدرضا و رنجگر، بایرامعلی. (۱۳۸۹). رابطه، بین هویت و حمایت اجتماعی والدین در میان نوجوانان اندیشه و رفتار، شماره ۱۶ از صفحه ۶۷ تا ۴۷.
 ۷. شفیع آبادی، عبدالله. (۱۳۸۵). مبانی روان شناسی رشد. تهران: انتشارات سهامی چهر.
 ۸. شولتز، د، شولتز، س. (۱۹۹۸). نظریه های شخصیت. ترجمه سید محمدی، یحیی. (۱۳۷۹). تهران: نشر ویرایش.
 ۹. مرادی، کبری و امیری، فرزاد. (۱۳۹۶). پیش بینی سبک های هویت نوجوانان بر اساس شیوه های فرزندپروری والدین، مجله مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، ۱۵ (۲).
 ۱۰. منصور، محمود؛ دادستان، پریخ. (۱۳۸۴). روان شناسی ژنتیک (از روان تحلیل گری تا رفتارشناسی)، تهران: انتشارات ژرف.
 ۱۱. نبوی، عبدالحسین؛ رضا دوست، کریم و بهرامی نژاد، زهرا. (۱۳۸۸). بررسی تاثیر حمایت اجتماعی بر سلامت معنوی سالمندان، مجله امعه شناسی ایران، ۱۰ (۴)، ۲۷-۱.
۱. Berzonsky, M.D, (۱۹۹۰). Self-construction over the life-span: A process perspective on identity formation. In: G.J. Neimeyer and R.A. Neimeyer, Editors, *Advances in personal construct psychology*, ۱, JAI, Greenwich, CT, ۱۵۵-۱۸۶.
 ۲. Berzonsky, M.D, (۱۹۹۴). Self-identity: The relationship between process and content, *Journal of Research in Personality*, ۲۸, ۴۵۳-۴۶۰.
 ۳. Beruzonsky, M. D, Kuk, S. L. (۲۰۰۵). Identity style , psycholocial maturity and academic performance, *jornal of personality and individual Diffrences* ۳۹, ۲۳۵- ۲۴۷.
 ۴. Beyers, W. Gossens L. (۲۰۰۸). Dynamics of perceived parenting and identayti formation in late adolescence. *Journal of Adolescence*. ۳۱, ۱۶۵- ۸۶.
 ۵. Erikson, E.H.(۱۹۶۸). Identity; Youth and Crisis> New York, W. W. Norton and Company Inc.
 ۶. Green, J. D., & Campbel, W. K. (۲۰۰۰). Attachment and exploration in adults: Chronic and contextual accessibility. *Personality & Social Psychology Bulletin*, ۲۶, ۴۵۲- ۶۱.
 ۷. Milkie, M. A., Brieman, A., & Schiman, S. (۲۰۰۸). How adult children influence older parents mental health: Integrating stress-process and life-course perspectives. *Social psychology quarterly*, ۷۱, ۸۶-۱۰۵.
 ۸. Rook, K. S. and ITurte.p.h.(۲۰۰۰). soucial sapport ,social control in family.Relationship and friendship. *Journal sciencse psychology.personal Relationship*.